

HE 108/2016 vp. Hallituksen esitys hankintamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi
Ympäristölakimies Pasi Kallio
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
Talousvaliokunta 7.10.2016

Suomen luonnonsuojeluliiton yleisiä huomioita

Luonnonsuojeluliitto toteaa, että läpäisyperiaatteen hengessä julkisilla hankinnoilla on tärkeä merkitys ilmasto- ja ympäristöpolitiikan edistämisessä. Hallituksen esityksessä ympäristöllisten ja sosiaalisten tekijöiden huomioon ottamista pyritään edistämään mm. selostamalla hankintayksiköiden mahdollisuuksia ja lain asettamia puitteita aiempaa selkeämmin. Esityksen mukaan esimerkiksi erilaisten ympäristömerkkien käyttömahdollisuutta hankintamenettelyn osatekijänä lisätään ja uutena säännöksenä ehdotetaan mahdollisuutta arvioida elinkaarikustannuksia tarjousten vertailussa. Lisäksi esitykseen sisältyy myös mahdollisuus sulkea ympäristölainsäädännön velvoitteita aiemmin rikkoneet tahot tarjouskilpailun ulkopuolelle.

Nämä ovat ehdottoman kannatettavia muutoksia. Kuitenkin – kuten hallituksen esityksessäkin todetaan – kyse on vain suosituksista, ei velvoittavista säännöksistä. Vaikka uudistukset saattavat edistää ympäristönäkökohtien huomioimista, velvoittavuuden puute vähentää samalla niiden tosiasiallista tehokkuutta. Etenkin julkisen sektorin tulisi toimia esimerkkinä ja hyödyntää uuden sääntelyn tarjoamaa mahdollisuutta ympäristönäkökohtien entistä laajempaan huomioimiseen. Kestäviä hankintoja tulisi myös yleisemmin edistää laajamittaisen neuvonnan, koulutuksen ja ohjeistuksen avulla.

Hankintalain suhde jätelakiin

Luonnonsuojeluliitto pitää ongelmallisena sitä, että hallituksen esitys avaisi uudelleen jätelain ratkaisut. Kyse on merkittävällä tavalla ympäristöön vaikuttavasta muutoksesta. Yleisesti ottaen jätelain pitäisi olla ensisijainen laki, jossa jäteasioista päätetään. Nyt esitetyt muutokset aiheuttaisivat suuria muutoksia jätehuoltojärjestelmäämme (15–16 §). Ne vaarantaisivat varsinkin kuntien jätehuoltoyhtiöiden toimintaa, jätevirtoja, kapasiteettia ja rahoitusta, mikä voisi johtaa myös kielteisiin ympäristövaikutuksiin ja jätemaksujen korotuksiin.

Muutosten vaihtoehdot ja vaikutukset tulisi arvioida huolellisemmin. Jätelain, hankintalain ja hallitusohjelman suhdetta pohtimassa on jo oma työryhmä, minkä vuoksi hallituksen esityksen jätehuoltojärjestelmää koskevia muutoksia ei kannattaisi tehdä ennen työryhmän työn valmistumista. Mikäli näin ei kuitenkaan voi tehdä, olisi syytä säätää että jätelain 33 §:n toissijaisen vastuun palvelun ei katsota olevan sidosyksikön ulosmyyntiä. Kolmas mahdollisuus olisi säätää jätepalveluille poikkeus 15–16 §:istä niin, että niissä käytettäisiin suurimpia direktiivin mahdollistamia prosentteja. Jos muutoksia tehdään, niihin on syytä säätää riittävän pitkät siirtymäajat.

Lisätietoja

- ympäristölakimies Pasi Kallio, puhelin 040 671 9555, pasi.kallio@sll.fi

-